

27.4.2021

VN/20585/2020

Ohje vaalilautakunnalle

Yleistä

- Jos paikalliset terveystoimijat antavat tiukempia ohjeita, niitä noudatetaan tämän ohjeen asemesta.
- Jos saat koronavirustautiin sopivia oireita, jää matalalla kynnyksellä kotiin ja ilmoita tilanteesta viipymättä vaalilautakunnan puheenjohtajalle tai keskusvaalilautakuntaan. Koronaviruksesta sairastuneiden oireita ovat olleet kuume, yskä, kurkkukipu, hengenahdistus, lihaskivut, väsymys, nuha, pahoinvointi ja ripuli. Taudin yhteydessä on kuvattu myös maku- ja hajuaistin häiriöitä. Katso lisätietoja www.omaolo.fi
- Vaalilautakunnan jäsenille ja varajäsenille on asetettava sijaisjärjestelyt ja avustava henkilöstö on oltava riittävästi varalla jopa siinä tapauksessa, että kaikki sairastuisivat tai jouduttaisiin asettamaan karanteeniin. Keskusvaalilautakunta huolehtii varajäsenten, avustavan henkilöstön ja muun henkilöstön riittävästä määrästä.
- Koronatilanteessa äänestäjillä voi olla äänestystilanteeseen tai muiden äänestäjien käyttäytymiseen liittyviä huolia. Vaalilautakunnan on kaikissa tilanteissa huolehdittava äänestystilanteen turvallisuudesta ja neuvottava ohjeiden noudattamisessa. Mahdollisten ongelmatilanteiden varalta katso ohjeistusta vaaliohjeesta nro 2 ja tarvittaessa ota yhteyttä keskusvaalilautakuntaan.

Ennakkotoimenpiteet

- Varmista, että tilassa on mahdollisimman hyvä ilmanvaihto ja että äänestäjät asioivat äänestyshuoneistossa mahdollisimman joutuisasti.
- Ilmastoinnin on oltava säädettyä vähintään normaalille arkipäivän tasolle. Jos tiloissa on yhtä aikaa normaalia enemmän ihmisiä, saattaa olla tarve normaalia tehokkaampaan ilmastointiin.
- Voit merkitä lattiaan turvavälit 2 metrin etäisyydelle esimerkiksi siihen kohtaan, jossa äänestäjät jonottavat.
- Varatkaa äänestyspaikalle virkailijoiden eteen pöydälle läpinäkyvä muoviseinäke, jos se on mahdollista. Seinäkkeen tulee olla riittävän korkea, jotta se antaa suojaa myös pitkän henkilön asiointin aikana. Seinäkkeen alaosassa on oltava aukko, josta asiakirjoja voi antaa ja ottaa.

Toimenpiteet päivän aikana

- Pidä turvaväliä äänestäjiin ja muihin vaalitoimitsijoihin yli 2 metriä.
- Valvo äänestäjiä ja ohjeista pitämään mahdollisimman suurta, vähintään kahden metrin, turvaväliä muihin paikallaolijoihin.
- Äänestäjien tullessa äänestyspaikalle heitä vastassa on maskia käyttävä henkilö, joka kehottaa heitä käyttämään hänestä 2 metrin etäisyydellä olevaa käsihuuhdetta ja tarjoaa maskin, jos äänestämään tulijoilla ei ole maskia. Käsihuuhdetta on oltava tarjolla myös äänestyksestä lähteville.
- Vaalilautakunnan jäsenten ja varajäsenten, vaaliavustajien, avustavan henkilöstön ja äänestäjien on suositeltavaa käyttää maskia. Maskia ei kuitenkaan tule käyttää, jos se vaikeuttaa kohtuuttomasti hengitystä tai jos muut terveyteen liittyvät syyt estävät maskin käytön.
- Jos maskin käyttäminen ei ole mahdollista, tulee käyttää visiiriä. Visiiriä voi käyttää myös maskin lisäksi.
- Jos äänestäjällä ei ole maskia, hänelle voi tarjota äänestyspaikalla jaettavana olevaa maskia käytettäväksi. Jos äänestäjä kieltäytyy maskin käyttämisestä, se ei kuitenkaan ole este päästä äänestämään.

- Äänestyspaikalla tulee olla saatavilla kertakäyttöisiä maskeja niille äänestäjille, joilla ei ole omaa maskia mukanaan.
- Varaa riittävästi maskeja äänestyspaikalle. Maski on vaihdettava noin kahden tunnin välein. Maskia vaihdettaessa käytetään käsihuuhdetta tai pestään kädet sekä ennen poistoa että uuden maskin laiton jälkeen. Puhdista henkilöilystodistukselle käytetty alusta usein.
- Puhdista yhteiskäytössä olevat laitteet ennen käyttöäsi pyyhkäisemällä ne saippuavesiliuoksella tai alkoholipitoisella puhdistusaineella.
- Puhdista äänestyspaikan pinnat ja äänestyskopin kynät vähintään 2-4 tunnin välein. Siivousohjeita löydät <https://hyvatyo.ttl.fi/koronavirus/ohje-siivoukseen>.

Äänestystapahtuma

- Jos vaalilautakunnan jäsenellä ei ole selvyttä maskia käyttävän äänestäjän henkilöllisyydestä, äänestäjän tulee poistaa maski, kun äänestäjän henkilöllisyys tarkastetaan. Äänestäjien nähtävälle on laitettava ohje maskin turvallisesta poistamisesta. Ohjeista lisäksi suullisesti äänestäjää tarvittaessa henkilöllisyyden tarkastustilanteessa:
  - Ojenna henkilöllisyydistoksesi tarkastettavaksi.
  - Ota maski kasvoiltasi tarttuen korvalenkkeihin molemmin puolin.
  - Pidä maskia samalla poistamisotteella käsissäsi tarkastuksen ajan.
  - Älä laske maskia käsistäsi.
  - Kun saat tarkastajalta luvan laittaa maskin yllesi, pue maski varoen koskettamatta kasvojasi.
- Jos äänestäjä kieltäytyy maskin poistamisesta, eikä hänen henkilöllisyyttään sen vuoksi voida todeta, äänestystä ei voida ottaa vastaan. Vaalilain mukaan äänestäjä on velvollinen esittämään vaalilautakunnalle selvityksen henkilöllisyydestään.
- Jos äänestyspaikalle saapuvalla äänestäjällä on selkeitä hengitystieoireita (hän esimerkiksi yskii tai aivastelee voimakkaasti), ota äänestys vastaan mahdollisuuksien

mukaan muista äänestäjistä etäämpänä, esimerkiksi aula- tai ulkotiloissa ottaen huomioon sen, että vaalilain 76 §:n 2 momentin mukaan äänestysmerkintä voidaan vaalilautakunnan harkinnan mukaan tehdä joko äänestyskopissa tai jos se ei ole mahdollista ilman äänestäjälle aiheutuvaa kohtuutonta haittaa, muutoin siten, että vaalisalaisuus säilyy.

Karanteenissa ja eristyksessä olevien äänestäminen

- Vaalilain 76 §:n 2 momentin säännöstä voidaan soveltaa myös karanteenissa ja eristyksessä olevien äänestämisen mahdollistamiseksi. Karanteeniin tai eristykseen tartuntatautilääkärin päätöksellä määrätty henkilö ei saa tulla sisään äänestyspaikkaan. Jos tällainen henkilö haluaa äänestää vaalipäivänä, hänen on soitettava joko vaalilautakunnan tai keskusvaalilautakunnan numeroon, jotta vaalilautakunta pystyisi järjestämään hänelle mahdollisuuden äänestää ulkona äänestyspaikan pihalla. Äänestäjä löytää keskusvaalilautakunnan puhelinnumeron äänioikeusilmoituksesta ja vaalilautakunnan puhelinnumeron äänestyspaikan sisäänkäynnin vieressä olevasta oikeusministeriön ja THL:n laatimasta julisteesta. Saatuaan tiedon, joko puhelimitse tai muulla tavoin, että äänestyspaikan ulkopuolella odottaa karanteeniin tai eristykseen määrätty äänestäjä, vaalilautakunnan puheenjohtaja järjestää pihalla tapahtuvan äänestyksen esimerkiksi seuraavasti:
  - a) Äänestystä toimittamaan lähtee vähintään **kolme** vaalilautakunnan jäsentä tai varajäsentä sekä vaaliavustaja. Jotta sisällä tapahtuva äänestystoimitus voi jatkua keskeytymättä, sisälle täytyy jäädä vähintään kolme vaalilautakunnan jäsentä tai varajäsentä;
  - b) Äänestyspaikan pihalla (esimerkiksi niin, että äänestäjä on autossa) äänestäjä tunnistautuu henkilöllisyystodistuksella ja äänestäjän nimi ja hetu otetaan ylös, annetaan hänelle äänestyslippu ja valvotaan, että hän täyttää äänestyslipun vaalisalaisuuden säilyttäen;

- c) Äänestäjän lippu leimataan ja äänestäjää kehoitetaan antamaan lippu vaalivastustajalle samalla selostaen hänelle, että koska äänestäjä ei itse pysty pudottamaan lippua urnaan, hänen on käytettävä tässä tehtävässä vaalivastustajaa;
- d) Sisällä äänestyspaikassa vaalivirkailijat tarkastavat äänestäneen äänioikeuden vaaliluettelosta tai äänioikeusrekisteristä, minkä jälkeen vaalivastustaja pudottaa lipun urnaan (ks. vaaliohje 2, s. 30).

Menettelyssä on erityisesti kiinnitettävä huomiota vaalisalaisuuden säilymiseen. Ulkona äänestämisen on tapahduttava äänestyspaikan välittömässä läheisyydessä. Harkinta siitä, milloin ulkona äänestäminen (äänestäminen muualla kuin äänestyskopissa) on mahdollista, kuuluu vaalilautakunnalle (PeVM 3/2013 vp). Poikkeuksellisista äänestysjärjestelyistä, kuten ulkona äänestämisestä, on tehtävä merkintä vaalipöytäkirjaan. Vaalilautakunta on vastuussa siitä, että karanteenissa olevien äänestäminen on mahdollista kaikissa tapauksissa.

- Tartuntatautilääkärin päätöksellä myös eristyksessä oleva voi tulla äänestyspaikan pihalle, mutta hän ei saa missään tilanteessa mennä sisälle äänestyspaikkaan. Eristyksessä olevan on äänestettävä joko omasta autostaan poistumatta tai usean metrin päässä muista ihmisistä pysytellen. Eristyksessä oleva ei siis voi odottaa vuoroaan jonossa. Jos eristyksessä oleva ei noudata turvavälejä, käytä maskia tai visiiriä ja aivastelee tai yskii, äänestyksen terveysturvallisuus voi vaarantua, minkä johdosta vaalilautakunnan on harkittava, voidaanko äänestystä ottaa vastaan. Vaalilain 72 §:n 2 momentin mukaan äänestyspaikalla on noudatettava vaalilautakunnan järjestyksen ylläpitämiseksi ja äänestyksen häiriöttömän kulun turvaamiseksi antamia määräyksiä.
- Karanteenissa ja eristyksessä olevien äänestyksessä voidaan käyttää esimerkiksi pöytää tai laatikkoa, joiden avulla vältetään lähikontakteja, kun asiakirjoja ojennellaan.
- Eristyksessä tai karanteenissa oleva ei voi poistaa maskia vaalivirkailijan läsnä ollessa, ellei heidän välillään ole pisarasuojaa kuten esimerkiksi auton ikkunaa tai suojaplexiä.

- Ulkoäänestyksessä virkailijoiden tulisi suojautua maskilla ja visiirillä, koska äänestäjissä voi olla karanteenissa ja eristyksessä olevia henkilöitä. Myös ulkona äänestämässä käsien puhdistamisesta on huolehdittava. Ulkona on oltava saatavilla käsihuuhdetta.
- Laita edellä mainittu juliste puhelinnumeroilla varustettuna näkyvälle paikalle äänestyspaikan sisäänkäynnillä ja esimerkiksi äänestyspaikan pysäköintipaikalla.

Ääntenlaskenta

- Alustava laskenta on järjestettävä niin, että turvavälit säilyvät. Laskennan järjestämistä varten voi olla tarpeen esimerkiksi hankkia aikaisempia vaaleja enemmän pöytätilaa. Esinevälitteisten tartuntojen riski on pieni, joten useat laskijat voivat käsitellä samoja äänestyslippuja. On kuitenkin tärkeää puhdistaa kädet säännöllisesti.